

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Националистички одреди у Никшићу

уз припомоћ италијанских трупа заузеле су Зариниће, Бршно, Жупу, Драговољиће и више осталих мјеста. — Комунисти страшно потучени налазе се у расулу. — Мајор Кековић са Цетињанима и Косоволужанима први улази у Жупу Никшићку

Наш нарочити дописник са никшићког фронта јавно нам је 14 маја телефоном сљедеће:

Ратни положај одреда пуковника Г. Станчића протјече се од Трбушце преко Никшићке Жупе све до Шипера, у дужини од преко 38 километара.

У Жупи Никшићкој налазило се све до јуче главни штаб свих партизанских одреда и њихове елитне трупе, такозвани „ударници“.

Ова недела је показала велику активност са једне и друге стране, нарочито у околини Никшићке Жупе. Партизански одреди су сваког дана више пута нападали трупе команданта Кековића и остале одреде, који су се ту налазили. Особито оштри су били напади 11 и 12 маја, када су ударили партизански батаљони нападали са десно, са лијево крило, са олет центар националистичких трупа. Нарочито су нападали куч-о-брато-оужички одред. Тукло се само бомбама и прса у прса.

— Наставка са 1-ве стране —

не на Мадагаскар, потврђујући да је тај чин одлучен већ прије три мјесеца.

Господин Черчил додирнуо је у овом говору и питање хемијског рата позивајући се на совјетске информације, које већ немачка Врховна војна команда категорички је демантовала.

Черчилеве алузије сусједу у познати енглески систем који приписује противнику нацрне што британски војни и политички кругови замишљају и намјеравају остварити. Овај тријумф овега рата дана је јаче остварен примјера.

Последњи примјер је напад на Мадагаскар, павидач потходно у јавности бизантно претпоставком да Јапан нама намјера да зајоснеце то острво.

Јапану леже на срцу други масини команди, а никако то острво које је удаљено од јапанских база толико да га се уопште не би могло употребити за оперативне сврхе. На примјер, Аден на улазу у Црвено Море, представља нешто више од Мадагаскара.

Може се слободно рећи да је говор г. Черчила био гао без сржи, без конкретних чињеница, јер је битва питана једноставно прештито иза мимолаша без икакве дубље анализе, пошто је знао да је сувише тежак задатак, који не даје могућност, да га ефикасно изнесе, а да успут и не докаже негативне стране да даљни развистак до Енглеску и њену борбу. — На примјер атлански проблем није уопште доктант, нако су у своје вријеме и енглески политички кругови више пута нагласили да је то важно и одлучујуће питање, од којег зависи исход рата.

О образовној фаназног другог фронта није такође ни ријечи утросио, док се је дужа задржао на акцији у Мадагаскару, јер је ту могао да изврши ричије пржи народу тобоже неки војни успјех. Уз то можемо придружити и категоричку науду да не напонак удруженим демократским флотатам успјети да потуку јапанско бродовље, али то тек тада — доадо је г. Черчил — кад програм о предвиђеним грађанима буде остварен. Кад ће то бити и колико ће ратних бродова што сада постоје бити још у животу г. Черчил не спомине. Потсјетије га на то будучи војни извјештаји сила тројног пакта и доказале му да је ово једини рат у историји човјечанства у којем злато не игра своју стери улогу, јер га је успјешно и савршено замијенило оруђе, одважност, спрема, способност, а минал свега поља челина воља за побједом, подријеђена слогам и покртровоношју свих елемената, који припадају младим државним заједницама здравог европско-азијског блока.

Од стране Куча погинули су: главни командант њихових одреда пуковник Сава Вујосевић, Мило Миј вић из Буоча, Андро Прелевић из Убала, Радо Милић, Анастас Митровић, Арсо Петковић, Крсто Николић и Арсо Поповић, сви родом из села Кражан. Затим Веско Миловић из Лијевића, Гавро Милић из Орахова, два Вујиди-новића из села Мошце, Перо Павиће-новић из Орахова. Осим тога рањено је 12 војника из кучког одреда. Из осталих одреда било је неколико рањених и свега двојице мртвих.

Међутим, партизански одреди имали су огромне губитке на читавом овом сектору. На Равној Гори налази се још и данас пуно партизанских љешана. Препознати су сљедећи погинули комунисти: комесари Милан Златичанин и Јован Петковић из Подгориче, политички комесар Вујачић из Никшића и Милован Шрановић из Бјелопав-лица.

Јуче у 11 сати отпочела је главна офанзива трупа мајора Кековића на Жупу Никшићку. Уз неструје је италијанска артиљерија врло прецизно гађала комунистичке положаје. У 14 сати ушли су у Жупу Никшићку са јужне стране цетињски и косоволужички одреди, са источне стране пиперско-догорички одред, а затим и све остале трупе мајора Кековића.

Данас су наше трупе освојиле село Заграб, које се налази у планини за западну страну Никшића.

Јуче око 18 часова стигао је на положај главни командант пуковник Бајо Ставрић са данас доађајем Черча и Бабуром Буковићем.

Јуче у Жупу Никшићку у једној чвратњи био извршен посмртни остатак пуковника Сава Вујосевића и војника кучког одреда који су сањали пали на полу чести у борби против народних зловора.

На исправају погинулих, коме је присуствовала маса свијетле опростилој су се са појкињанима дивљачи говорима генерал Благо Буковновић и протојер-вуд Владо Јурт.

Жртве злочинаца

У четвртак, 14 маја, извршен је пренос посмртних остатака Митра А. Липовице, убијеног на звјерски начин од комуниста у Забрују, који су пренешене и сакрчане у његово родно мјесто Бјелоше. Пок. Митар био је сиромашан чвјек, стар преко 75 година, па ипак је разбојницима изгледао сумњив и опасан.

Преносу и сакрци присуствовале је маса грађанства.

Сутра, 17 маја, извршен је пренос и сакрча посмртних остатака Јована Видова Газиводе, из Друшћина, кога су комунисти на звјерски начин убили у истом селу, те ће се сакрча набојити пред црквом у Друшћинама.

Пок. Газивода био је угледан племенит, чвјек чврстог карактера и одан Богу и своме народу, ради чега је и пао као жртва злочиначке свирепости. Слава им.

Рањен

У току последње битке на Пустом Лисцу, рањен је национални борац Васто Ј. Вујовић из Дубовика, са четири митровска метка.

Селаци, гдје нема никакве телечке стожне, рабају се италијански војни властели. Заложите их да вах даду ваље ил коње да употреје. Они знају да ил нијесте крили за виле које је снашло наш напачени парок. Ил учиниле вах.

По трагу садизма

Било је тога и међу великим народима. Није то наш специјалитет. У своје вријеме, вршено је у име Христа, у још тежкој и префињенијој форми међу западним народима, све ово што се дана: догађа међу нама, — у име сатане! — Ко није прочитао инквизицију, тај не зна што су све морали да трпе велики народи, — у авничној форми. Тамо најважније распеће на очај, стезање главе гвозденим обручом, усјају на круну, ломачу, шибане, скречење руку, ногу и језика. Ослепљење је била обична и блага казна, а пријатељи ако се неко лиши живота бe мучења! Са нарочитим свачошностима и уживањем посматрана је борба робова или других осуђених грађана, са дилним звјеровима, у нарочито задимним аренама!

Дакле, уживање у садизам и крх јављало се код свих народа. Код неких је потрајало мјесевима! Психијатери нам то објашњавају такве, што је привилегована класа код тих народа заувлада своје нерве и изгубила чојични осјећај самилости од превеликог, другог и равнорвостог баавирског крхњања. У садизам и крх тражили су само један час узбуђења!

Али, да ће се исто лудило појавити код нас, у земљи повезаној племенским, братским и крвним везама; у земљи гдје смо скоро сви равни по традицији и својој нештатни; у земљи која је пружала сигурну и неприкосновену заштиту и уточиште и последњем Шпанцину кроз вјекове; у земљи из које Његов грин још прије сто година: „Што погани од људи чините“ — не да се заиста није нико надовољо? Али, да нашу велику жалост и српску такође је.

Наше лудило, као је у два маха дошло изара и у ранке Створе, у другој и другој земљани који су поштом тражили да покупе остатке наших војника од равних јамама и шкриповима, остатке пробраних и духовно најачких, који не поклекну пред лажи, већ свјесно побјоше у смрт за своје својој споменима, часнога крота и напаче свих тих традиција!

Идући за крвавим трагом садизма и бешчасности ми зашто не нападимо три остатака убијених и сасијаних срца. — Од Куновог Присоја, сивих и накарани читавија и мелудје, дакми се рабају само у хиљаду година једанпут, — на даље испод Ораха, огранича Ставора, нема руже, јаме или шкрипа у коме не леже остаци по неког од наших најбољих људи. На читавом томе дугом путу, боље рећи неприступачном беспуту, налазилома одваоште трагове људске каспице.

Наш вођа скреше нам пајку на једну рупачу. Силазило тамо. Мала пољаница, обраста грабовим и зановитним шибљем, окружена виоцим и оштрим камењарима, — била је последња станица потпуковника Ника Јововића, из Крицна. Изгледа да није био заокан приликом обштва. Дају нам повода вјеровању остаци одијела и једна људска вилица који набоство у истој рупачи. Рекли би да су на том мјесту имали своју гоабу, вукови, каци и лисиче, имаче, не би било мучење, да остаци струли за то кратко вријеме, а остаци чиста кост људске вилице. Нашла се, изгледа, нека пољана душа, које је остатке Јововића покулпа и заокнала а мјесто и име појкињача занавила једном дрвеном крстачом.

У истој рупачи поред пок. Јововића, у једном заједничком трапу, нађени су остаци Благо М. Црнојевића, Луке А. Петровића, Мила С. Пољовића, Филипа Ј. Поповића и Бура В. Пољовића из Грабана. Вођа нам скреше пајку на једну тврду и скоро неприступачну стијену, више поменуте рупаче. Са тежком мучком изашли смо тамо. Показан нам један пројекци од непуну два метра дубине и око 50 см. ширине. Овај нам, каже, нађени остаци Радла Милошевића, Радловића и Бура Вељова Баровића из Банџина. Нијесмо могли да их извадимо док смо, као што видите, мачевица изломиле камен и проширили овај пројекци!

Идући даље, створским ограничама, налазилома на другу рупачу. Овде је, рече наш вођа, гроб два брата Шћепановића из Загараца, — један каптан, а други професор.

У потрагу за остацима два блага робака Драга и Благо Капичића, перњемо се даље, кроз равне шипраге и преко оштрих врети. На једном вису вођа стаде. Ојамо су, рече при оном камену! — Преча ојени трепе није нијато могуће да су баш на том мјесту доведени на губилиште, јер ту нема ни простора ни мјерве. Сигурније изгледа, а то нам потврдише и искав једног селџака код школе, да су долазе доведени на превалу. Дотични селџак нама прича: „Било сам, каже, повале истога дана у Штаб у Куново Присоје. Покочио Драго сједно је на онај камен а покочи Благо на онај други. Команда је ослободила седам Уганина, који су доведени заједно са Драгом и Благом, а њих двојицу задржала под изговором да њих не може пусти из истим путем натраг, него ће их спровести испод Ставора до Миклућа, па онда нека иду куд хоће! Међутим, њима је била намјера да их баче у неку од познатих јама при Ставору, како ми не би нико никада на траг ушао!“

Браћа Капичићи, пролазице изнад поменутих рупача, ојенили су пољажа у коме се налазе, и на сваки начин на поменутом мјесту покушали одбраћу. Да су се бранили и свакако некога од крвника убили или теже ојалилије пружају нам доказа и љешени које смо, приликом вађења из земље, детаљно прегледали, — наравно уколико смо то као лаци могли учинити.

Приликом вађења из земље, прво се указао љеш пок. Драга, без панталона и шипела, са стравком издугним стомаком, што је сваког знак другог мучења. Глава са десне стране потпуно размазана. Отсјечене уши и нос. Пушчани метак испод десне стране вилице извадио на потилак. Други пушчани метак испод пушка право у кријево. По један пушчани метак у оба кољена. Обије шеванице у ногама пребијене.

Испод њега извађен је пок. Благо. Његова глава такође је размазана са десне стране, тако да му је сваког још прије сакрчане мозак прому. Пушчани метак усред срца. Велики важе ножем са десне стране грудног коша преча јетри. Отсјечене шаге са обије руже, нос и уши такође. Од одијела нема кап и шипела.

Све нам то пружа доказ да су се борили на смрт и живот. На том мјесту лежали су три дана неукомни, каже наш вођа. Тек четврти дан, по наређи Команде из штаба, зачепљали су их при том камену, непуних десет сантиметара под земљом.

Слика која нам се указала пред очима не може се заборавити ни за сто година. Чвјек слабих нерва не би могуће првизор издржати без тежког душевног и физичког поремећаја.

Велика је штета само једно, зашто се на овакве случајеве не поведу, силом власти, равни пријатељи, симпатизери, апстиненти и пултијаници града Цетиња и других крајева, да ваде постојнике и да их по једну ноћ причувају у школи, сједишту злогласног и срамотног штаба у Куново Присоје. Да виде на лицу мјеста звјерска недела своје драге браће синова и прекршених ћерки! Надамо се да би промијенили мишљење према лудилима који овакве послове раде! Према нашим тачним информацијама, по равних јамама и шкриповима од Куново Присоја до Ставора, леже остаци још равно 150 наших мученика, који нијесу вађени и пречешени. До сада је вађено и пречешено само их 13.

На крају, врло је интересантно напоменути, да је од расутуре Сокољске општине формирана општина Горњо-Љешанска и Кошјерско-Бањовска. Ни једна од ових нових општина неће да прими у своју општину уклету штиртарску земљу! Ко зна што се све крије у селџачким душама! А.

Спасовданска свечаност

Књаз Данило I

Спасовдан, празник Христовог васнесења на небо, дан спомена на славу Граховску битку од 1858 године, прослављен је на Шетињу и у целој Црној Гори, где су садашње прилике дозвољавале, врло свечано.

У манастирској цркви одржана је свечана служба божја, а послје ње, на простору пред манастиром, парастос: палим у бици на Граховцу и свима убијеним и погинулим у борбама против комуниста у Црној Гори. Чиниоствовања је Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски г. Јованкије уз асистенцију овдашњег свештства, док је на јектенију одговарао хор Пјевачког друштва „Ђеогош“.

Литургија и парастосу присуствовао је мноштво свијета. Запажени су претставници италијанских власти на челу са генералом г. Маротом, генералом г. Кинићем, пуковником г. Монтором, потпуковником г. Гандином, цивилним комесаром потпуковником г. Рагоцићем и др. Тако исто међу присутнима запажени су и наше истакнуте личности Шетиња, на челу са претседником општине, г. војводом Ивом Радоњићем.

По свршетку литургије одржао је врло лијепо, убојљиво и учену бесједу прота г. Никола Марковић, истичући вјерски и национални значај овога дана и наглашујући недела комуниста и оправданост борбе против њих.

На простору пред манастиром, по свршеном парастосу, Његово Високопреосвештенство Митрополит г. Јованкије изговорио је своју дубоко мисловну и упечатљиву архипастирску бесједу, која је са великом пажњом и са одличним пријемом саслушана од присутних. У својој бесједи г. Високопреосвештенство г. Митрополит је, говорећи о ачању празника Спасовдана, о бици на Граховцу и о вјерским, моралним и националним начелима којима би били прожети њени славни учесници, особито се осарнуо на комунистичку неман у Црној Гори, па је рекао да је наредио да се у свима црквама његове митрополије одрже помени палим борцима против комунизма код нас и жртвама комунистичког зверства, која су превлазила свијерства најкрволочнијих звијери шкала, пантера и риса. Позвао је при-

сутне да буду искрени националисти и да своју националну осведоченост докажу на дјелу у пружању помоћи породицама убијених и погинулих у борбама против комуниста и у старању да се наш народ сачува убудуће од ове немани.

„Глас Црногорца“ број 29 од 16 маја 1893 године листе.

Историја Црне Горе, пуна јуначких дјела на бојном пољу и јуначког самопожртвовања у тешкој животи за слободу ове стоне простране српске земље, где су се били стекли остаци косовских јунака са Лазаревићем аманетима — та слава прошлости Црне Горе расторила је далеке погледе велику ому црногорског Господара Петра II, који владалачкијем дјеловањем и јесеничкијем даром разви и узакони народни програм српски и тијем у исто доба растурачичи историјски позив Црне Горе.

Његов изабраник и наследики Књаз Данило,

Муња суха из обтака,
Чудо људи и јунака —

дјелом оправдава тај историјски позив завршава. Под његовом владом понављају се легендарна дјела јунаштва црногорскога из доба Владике Данила и Светог Петра на очиглед Јевропе, баш у часу кад се Пјемонт појављува на чело италијанске револуције противу туђинских престолоа у Италији за уједињење народно.

Турска улаже своје најбоље силе, да угаси тај пламен, који јој је пријетио. Јевропа зачујена гледа тај неравни бож њамју велике отоманске царевине и мале Црне Горе, и на дјелу види независност Црне Горе и свете тежње њене.

Грахово је дјелом постојало владом народном спадало у састав Црне Горе, као и остатак црногорича јер црногорачка државина до Дроствања; А њему су десет Петровића за његову слободу један дан крв своју прелили и Петар II Радојић је (чији је крвни владик) казати да је свијећавла да не остави Турску, да Црна Гора осјећа својим нераздјеливијем дијелом свако племе, које хоће да се то буде, пролијевајући крв своју са осталијем Црногорцима за црногорско независност.

Противу тога основног начела Црне Горе Турска подиже војску да оружјем покори Грахово. Књаз Данило шиле свога брата Великог Војводу Мирка са црногорском војском у обрану Граховца. Освиће Спасовдан г. 1858 и затијече двије војске на Граховцу у крвавој битви. Ту црногорско јунаштво разбита многобројнију турску војску и савлазује оружје силне издрвине. Такве побјеле деветнаестог вијека није видео. Та непријатељска војска и бројем много већа и оружјем много спремнија била је погинуо уништена. Са јунаштом црногорскијем одржао је славу побјеле своје право народно над туђинском власти.

ФАМОЗНИ ДРУГИ ФРОНТ

Ово питање данас поново интересује цијелу свијетску јавност, јер изгледа да је дошао крајњи час да га се оствари, пошто настујајуће прољеће врло брао ће и ту наду — као и многе друге — заковати и предати забораву.

Сталин у тој могућности види свој евентуални спас, пошто замислила да ће њемачка морала одвојити добар дио снага са источног фронта да их употреби тамо гдје су се англоамеричке снаге успјешно искрцале, постојао напредујући у свом побједоносном маршу према Паризу, Берлину, Минхену, Бечу и Варшави. Госп. Сталин и његови другови заборављају Хитлеров говор, у коме је јасно, кристо и бистро најавио да је сирман да дозволи Енгелстој војној команди да пребаци на Европски континент гдје буде нашла најодлиције све што сматра потребним за тај други фронт. Дошао је још госп. Хитлер да ће он претходно евакуисати цивилно становништво тога краја, пошто не би било право да невини страда и најзад — кад све припреме буду завршене те кад га Енглеска војна команда извјести — да ће тек тада ступати у акцију.

Ово заборављају господа кад говоре о образовању другог европског фронта, а уз пут губе из вида такође да не постоји више у Европи није једне „колоније“ Његовог Британског Величанства која је волна да се узалудно жртвује, пошто су се, након европских народа отргли од капка њеког англосаксонског угњетавача, а многи чак и потпуно прешли на страну осовинских сила покретавано раде да што прије и што боље остваре њихов програм, који представља здраву базу рада, развита и просперитета и нема ништа заједничко са трговачким спекулацијама Лондонских и Ђујоршких анонимних друштава, које назоре и аспирације појединих народних заједница без одликовања амбицијона или материјална корист.

Гдје, дакле, да се формира тај други фронт? То није још јасно пошто се није пронашла слаба такча обрамебног система осовинских сила, како су извршени чак и поједини пробни напади, који су поразно завршили за нападаче. (Ст. Назер, Булоњ.)

Како да се оствари тај план? Такоје није познато. Неко је предлагало масовну инавијацију копнених снага уз помоћ морнарице. Неко претходно ваздухопловну масовну одбрану на сва индустријска средишта, али то споразуму није дошло.

Када да се образовање фронта предузме? Ни то питање није дошло до конкретнијег изражања, пошто страњаци са оне стране Ла Манша и Атлантика анали да су Њемци у таквим потхватама много већи мајстори.

„Чикаго Тајмс“ тим питањем у веви каже да ће се о тој могућности говорити тек следеће јесени код један дио поморског програма буде већ остварен, не мислећи, сигурно, да ће много већи дио флотовла што сада страхом крстари морем жежати од рба, на морском дну. Ист „Ст. Луис Демократ“ пише да ће савезничке силе бити у стању задати отсутни ударац (Освини 1943 године. Трећи пак војворе да се такав ударац може очекивати тек 1944 године, а екстримни степену пишу у „Кливленд План Директор“ да ће се други фронт отворити тек 1945 године.

Сви ови мисле само на своје могућности, а не рачунају са рачуном акцијом морнарице, авиације и подморних јединица сила Тројног пакта и о летелицама које су добиле англоамеричке морнарице у Бенгалском заливу, Ла Манчу, Коралзовом Мору, по Атлантику, Средоземном Мору и другдје. То претходно историји. Добро да им се не догоди само да до 1945 године не буду припадаци новјести и англосаксонске државе.

Од тога се знаменитога Спасовдана до нашег најближе четрдесет година. Кад уороме напредак у животи и Црне Горе и света српскога народа кроз ово доба, и кад га сравнимо са најближе општитијем стањем предграховачкијем, ми можемо бити задовољни; а кад се сјетимо да тај напредак потиче са Граховца, сви наши осјећаји слијевају се у благосиљане свете успомене бесертнога Књаза Данила и његове десне руке Великог Војводе Мирка, који на Граховцу тако епохално дјело извршише.

Са свијем природно на данашњи дан наше груди ваља да набрекну неоудљивим поносом, који потиче такво јунаштво наших очева, и таква слава наше Династије; и наша вјера у коначну побједу српске мисли, којој таквој служу Црна Гора, ваља да јача, дајдући још један напредак од Спасовдана до наше побјеле до данас.

Благодарило постојеће државице, из дубине душе, и чекао.

Свој оспрости г. Књазу Данилу и славу црногорачку и побједитељу Великог Војводу Мирку са њиховијем јунашћем.

Племеники гест Губернера Црне Горе

Губернер Црне Горе, Његово екселенцијо, велики ЦИРИЈИ БИРОЛИ одобрено је у молбу и предлог директора Мише Јованковића да се изврши изградња школне зграде у Очајини, вриједна 120.000 лира, уочи почетка изградње, даје се у датом мјесецу са ову школску годину за 20 болних и свирачких ученика поменути школе.

Почетком марта дата је прва награда у износу од 2.000 — лира за 20 ученика за мјесец фебруар и то у канцеларији Делегата Комесара за цивилне послове у Подгорици, у прилици се извршило Његовој екселенцији Господињу Губернеру и писмено директор Миши. Делегат цивилног комесара говорио је о настојањима талијанских власти да се овакве школе што више унапријед.

Награда ва април и март у износу од 4.000 — лира издјелијене су дана 3 маја у канцеларији Команде војног округа у Подгорици, Команде префектура.

Командат мјеста генерал господиње Марио Мори сазвао је све ђачке родитеље награђених ученика да вајди добу са својих синовиња, ради пријема стипендија. Такође су били присутни Делегат цивилног комесара, просвјетни инспектор ва школе у Подгорици г. Милчић, проф. ва италијанским језици г. Павлов и директор школе Мишић. Господиње мјеста је најпрви одржао кратку конференцију са познаним школ. функционерима дјелици извјештај о мјесци школама, а потом је сакуљелим ученицима и њиховим родитељима одржао дужи говор о важности стручних школа ва подизање народне културе; о школама техничким у Италији; настојањима талијанских власти да се стручне школе у Црној Гори унапријед; жељама да се оживљају Црне Горе улопа са школама у Италији, да се тиме припојило ва унапређењу наванстаја и индустрије у Црној Гори.

Ученици ове школе заинтересовани су за један екскурзио кроз Италију, ва прилике великог школског одмора, како би се тој научном екскурзији придружили јед би узели учешће у феримајо одбављеној професионалним језикама: Милчићем и Павловим обећају су даги у том смислу предлог на надлежно мјесто.

Ратници са Граховца 1858 године

Са спровода посмртних остатака Драга и Блажа Капичића

Плебисцитна народна манифестација. — Приврженост Националном покрету. — Једнодушна народна осуда партизанских недјела

Унакажени, искосаљени, измождени, враћају се у своје родне крајеве они који су по Ставору, Радочу, школима, шкриповима, гудуарма и пећинама вртлетне Црне Горе изгубили своје животе од злоначике комунистичке руке, остајући чврсти при својим убјеђенима и не хотећи да се приконе политици крвопролића и злочина...

Враћају се у своје родне крајеве да у сјени авоника древних цркава, посивелих од времена, на домаку својим миллим и драгим, западају њиховим уздасима и валтањем њиховим сузама, спавају мирно свој вјечни сан...

Браћају се мртви у тијелу, али живи, вјечито живи у души, души и дјелима...

Њихова мученичка смрт у нас све живе: како се до самопрегора бори за идеал, и како јамост не вриједи ништа ако се живи по цијени понижења...

У прошлу недјељу, у 10 сати прије подне, прошао је кроз Цетиње, праћен од велике масе свијета на челу са претставницима италијанских и домаћих власти, на путу за Угље (гдје је извршена сахрана), спровод посмртних остатака Драга и Блажа Капичића, двојице од плејаде бораца чарне националне вјере и несаломљивог витешког духа који су на свиреп начин унијели од стране партизана, зато што нијесу хтели да се сложе са њиховим противнародним, злочиначким и рушничким радом, него су, у једној вриједи ме кад је постјала опасност да се многи на страха помире са злом, имали мушке храбрости да рекну своје одлучно: Не!

Спровод ових мученика кроз Цетиње био је једна потреса, дубока, топла, истинска, али снажна и речита манифестација здраве националне свијести становништва ових крајева. Огромним присуством трноутог свијета, испуњеног захвалношћу према херојским жртвама и ријешеношћу да се настави енергична борба против народних тлачишта, мучитеља, убица и алчакаша, који су се хватили у крваво партизанско, комунистичко коло, овај спровод је показао колико је наш поштен народ потресан, задирљив и згражен злострашћима комуниста у Црној Гори, и колико је прожет гневом против њих.

Видали посмртне остатке хероја Драга и Блажа Капичића, — још су се јаче увјерили у својој сазнању о комунистичким свирепостима, подвизањима и злочинаштву они који су у то и досад били увјерени, — а ако је у нашој средини и још ко постојао да не вјеровало да наши партизани могу овако бездушно и крвнички масакрирати свој народ, томе је сада, у присуству мртвих, унакажених тијела ова два мученика, постало све јасно...

Колико још има таквих мученика по гудуарма Црне Горе?!

Иако су јаме мрачне, мекљиве и дубоке, а црногорски шкољи, шкрипови и рупчаге многобројни и скоро недоступни, ипак се злочини нијесу могли сакрити. Проговорила је невинна, праведна народна мржња, пала за Бога, вјеру, родно општинско, државно и нацију... Проговорила је, и надуле су се и јуц се проналазе жртве злочинаца комуниста...

Одајући пошту сјенима Драга и Блажа Капичића, народ успутних мјеста од Ставора до Угља излазио је у великом броју, са очима у којима су блистале сузе, са одјењем захвалности према палим херојима, са гвожденом одлуком да се народни непријатељ — комунизам гони до истребљења.

Сва та осјећања и мишљења становништва ових крајева, једнодушног и осуди партизана, нашли су првотан

раза у говорима који су истакнути интелектуалци Цетиња, виђени и опробани народњаци — националисти, одржали над посмртним остацима ових херојских жртава.

Говор прота г. Илије Поповића

За Црног Гредом се са поклоњенима опростио прота г. Илија Поповић, који је у својим дјелима говорио, пуномо моралних поука, измјеру осталога народа да је изблио „благодат за нас, који путујемо пустињом овог савременог свијета, гдје влада духовна слепило и духовна спарина, духовно хладно и духовна падавина, кад намриво на који свијетли пример врлине, чисти, поштена, јунаштва, који ће нам душу окријепити и осјежити, који ће нас духовном храном нахранити и духовним пријем напојити, да, тако освјежени, окријепљени, узмогнемо лакше наставити ово наше земаљско путовање.

А, ево, данас нађосмо један такви светији пример, који нам свијетли као оно муну у тамној ноћи данашњег друштва наше довојине.

У старој грчкој повјести чита се да је јунак Херкул, након дугог тешиког путовања, дошао до ријеке Гангеса, па је на њеним обалама подигао своје висока стуба са натписом: „Не даље кад је Александар Велики, на свом путу освајања Истока, дошао до тих стубова и прочитао тај натпис, да би показао како је он спреман на веће жртве, написа на својом барјаку: „Још даље“.

Али ја, без претеривања, моку грађу да ми одан и да ми издржана није урадио што сте узрадили ви, Драго и Блаже!

Ви на путу живота нагери, протрпате још даље: далост главе, али се не покорице; мрстоје животе, али не одорите од њих што се обавици пружају од вас.

Ви појстоје путем Христа Спаситеља, који је разанет на Голгооти ради своје науке: „Љуби Бога више свега, а ближњег као самога себе, што ти није мило да ти ко учини, немој ни ту мему; и ради тога Он претрпи крсне нуке и страдање, али трећи дан Он васкрсну.

Ви појстоје путем Јована Крститеља који рече Ироду цару: „Не пристоји ти, Ироде царе, за жену узети живог брата својега Филипа;“ и за то му Ироду посјече главу.

Ироду се ни гроба не зна, а на земљи нема човјека који се слави и поштује колико Крститељ.

Не бјеше Јован трска, коју свакоји вјетар љуља; не бисте ни ви трске, него доживиште својим мучитељима: „То нама не приличи; то што ви радите, ми не можемо одобрити; то што ви хоћете, ми нећемо, па сјеките куда хоћете. Наши се стари јеврејима борише за крст часни, који је символ правде, чисти и поштена, борише се за слободу, те ми више волимо умрети него се одрећи крста и слободe.“ Умријеше мученички, да вам слава траје док је ових гора и овог народа у нама. У бисерни вјенац, којег вам је браство и шире племе низало, додалост два алам-камена. Незмјерна вам хвала и вјечна вам слава!

Говор г. Милутина Ђуричиновића

Претегавши Обружњог суда „Дубоко потресен трагичном нашега народа, рекао је г. Ђуричиновић, дочек само дан кадти почење ствари и на Цетиње поштини остаци оне плејаде невиних и поштених људи, убијених од терористичких партизанских бандита на нацији ко и дос дјелије био потајан у традицији нашега народа. У традицији нашега народа оувјек је постојало правило да чвек

буде на првом мјесту чврстог карактера. Тај га је уздизао до хероја и витеза, јер га је он водно да свуда и на сваком мјесту осјећа оно што је у души народа, а то је за општи успјех увијек било најповољније.

Тај чврсти карактер нијесу имали безумни терористички бандити и то данас плаћају својом сопственом краљу и то их је довело до расула и бежања, а тај чврсти карактер имале су плејаде невиних и поштених људи, од којих данас дочекивамо прве посмртне остатке само дојне таквих, и ми их са поносом дочекивамо, јер њихови сјенима можемо рећи: „Почивајте у миру! Осветио вас је свјетски наш народ. Терористички злочинци плаћају и народ им суди.

Ови први такви посмртни остаи који сада стигоше јесу остаи нама добро познатих грађана Драга и Блажа Капичића, за чију смо мученичку смрт сазнали прије много времена и којој смо већ давно оплакали.

Ми ћемо их и даље оплакивати са сузама благодарности и признања, јер ће њихова мученичка смрт служити нама и млађим генерацијама као свијетли пример националне појртвованости. Данас се, иако дубоко потресени, радујемо што је њихова појртвованост ипак побједила, те их можемо достојно отпратити до њихове вјечне славе, а поклоњити се њиховим сјенима.

Др и поклоњити. Наше душе испуњене су љубављу и поштовањем. Наша осјећања су нам дојмо посљедњу почасти да им земни остацима и да вас, драги мученици, отпратимо на посљедње путовање њиховим пијететом, јер сте за својим витешким држањем заиста заслужили. Слава вам и вјечни помен!“

Свакој из Цетињске општине прије великог мјеста свијета, која је била прекривала пут испред Општине, се поклоњити и отпратити до њихове вјечне славе, а поклоњити се њиховим сјенима.

Говор г. Милана Ђуја

„Тужни пратици! Застаните за тренутак пред земним остацима Драга и Блажа Капичића. И постаните себи питање зашто су они убијени и што значи њихова мученичка смрт.

Двадесет и више година у нашој средини бјавало се и развијало једно велико зло. Час слабије час јаче, али увијек истрајно и са планом рушено је све што јачи основ нације и друштва. Оборили су се на националну душу, рушили свијетле и славне традиције наше, дело вјеконих напора и жртви наших предака, ту горду развијену нашу духовног блага. Починавали су све ауторитете и све духовне вриједности. Рушили су поштовање закона земаљских, природних и бојжих. Оборили су религију, основну људских заједница. Какаљи су олтаре, прљали иконостасе, вршили блад у цркви за вријеме богослужења Убијали су материнство, тежељ људског друштва. Полили однос поставили су на основни чисто животњски.

И успјели су да кодо многих и многих све то сруше. А што остаје од човјека кад се уништи сво духовно наслеђе једног народа, негови идеали, стеге закона и морала, сав тај камен сачињен од финих психичких и духовних чинилаца? Остаје звјезди, свилених и црписа и пантере, од хијени и шквала.

Драго и Блаже Капичић нијесу дали да се у нама униште; национална душа, и цвиољати идеали, ризница богатог духовног наслеђа наред. Нијесу дозвољавали да им се начетне непоштовање закона земаљских и бојжих. Силеност снага отаџног духа остали су вјерни и до данас идеалима нације,

свијетлим традицијама народа нашег, вјерни основицама на којима почивају нација и друштво.

Свијетна звјезди, кад у њима није могла да убије дух, у немоћи својој убила је њихово тијело. Њихово, и тијело безбројних исправних Црногорца, плејаде мученика хероја сваладела је све. Одијела је једну од највеличавственијих побједа духа у историји Црне Горе, слава нацији и њено духовно благо, очувала националну душу и тежељ друштва. Неостатци дух нације извину се из тијела безбројних мученика наших. Јај дух ушао је у нас, у сав народ Црне Горе, у сва њена села и вароши. Хероји мученици умли су у нас, у сав народ с краја на крај Црне Горе свој борењи дух, пробудили умале и успаване воље и свјерсти. Националне трупе из свих насеља и вароши Црне Горе, као талас неодољиве силне, прожмане душо безбројних наших мученика, разлило се с краја на крај Црне Горе. И падају политички комесари, руже се куле виших и нижих штабова, ломе се чете, батаљони и ударне бригаде.

Је ли вам сада једно до какве су се грандиозне величине духа уздигли једни два мученика и војска њихових другова мученика? Мртви су побједили и у богату ризници духовног блага нације унели нови драги циљни циљот, који ће и садаше посеклећи и она кој-за њима доду одушевљавати и духовно кријепити.

Замах наших националних трупа, спомених противника посведа, сада у поштем кутку води борбу и она ће ускоро бити на терени зајрива онома како треба. Истина славијева од нас да јавно отаво примање италијанској окупаторској власти, која је са много размишљања свјетлила нашу душу на хаваз зат и смрт. Наша још по да ову борбу поведемо са крајње мугољом поштедом наших насеља и поштедом живота многобројних исправних Црногораца.

Два фронтца поставља дубок јаз. Али, иако је дубок, узак је, а нама претара да неутрализујемо. Неутрализујемо поручицема: зачињест час откутава, сјутра већ можда ће одзвонити.

Националности! Наш фронт није само на терени са лушом у руди. Наш фронт вртитав је са много изградња и изабораца, и циљом се поштовају Црној Гори. Сви ми и сваки од нас дужни смо да све што запалимо или дозаво самоштинско Националном одбору. Противно било би издаја, не обична издаја војника на фронту, него издаја према овим нашим мученицима и свим њиховим друговама мученицима. То је етика изнер иницијалног покрета, етика у чини су темијана усвојене кости мученика витезова наших.

Васпитачи омадалице и ти омадаци, угађајте се у ове мученике, па њих се најпачије читим националним духом. Ту ћете бити нецијини извор духовне снаге да ваме здравно национално васпитање.

Са вама се, мученицима витезови, не могу отпратити, јер ви живите у нама као саставни дио наше националне душе, ви у нама остајете као врело духовне снаге.

Да вам могу само паратици нашу незмјерну благодарност Слава вам!

Говор г. Михаила Рајковића

Пред сасекомом дјелом са националним се опростио г. Михаило Рајковић, који је обружњог суда на Радочу. У једном од његових говора који је одоо заслуженом хвалу и вјечну херојским вјерни и до данас идеалима нације,

— Настављак са 3-ће стране —
жртвама, па је кроз психу покојника и њихово држање пред своју мучничку смрт посматрао данашњу ситуацију. Јако је подвукао чести карактер, национално осјећање и значај смрти палих хероја, па је, говорећи о нашим дужностима и циљу револуционара, говорио о нашој цивилизацији и начелима на којима се она заснива, као и оној коју нам нуде ти крволочи. А најзад, између осталог, говорећи о злочинима оних крвољеза, пасјем гробљу, Радошчу, пећинама и комунистичком поступању према женама, навео је и следеће:

„Гледајући ове грозоте, смијемо ли ми, браћо, и за тренутак оксидирати? Гледајући ово својим очима, има ли ико међу нама да се овог часа не запита, да ли је он извршио своју дужност? Зар нас јуначка смрт ових витеза не трера на размишљање? Зар нам она најрецитије не говори шта треба да радимо? Ко не учини све у одбрану горњих идеала, он је раван ономе који те идеале руши. Не смијемо се заваравати. Наступио је момент када неодлучност значи злочин. Лијево или десно, али одлучно и без заостаја! Иначе, приносили себи! Последје бојане капања... Уплатите. Живот на русицимама горњих идеала мучне је а не живот. То је бестраљност.“

„Ко је за одбрану наше цивилизације, базидана на хришћанском моралу, нека пољз зримијером ових храбрих мученика, а још им показати пут: Слобода или смрт. Добро над алим. Ко је за прогниту страну, нико му не смета да им се придружи, па ћемо се обрачунавати:“

„У крв ће нам вјере запливаати, биће боља која не потоне.“

Свој говор г. Рајковић је завршио опрштајем са жртвама. Он је својом осјећајношћу и топлином изазивао сузе присутних.

На Угњина, над гробовима покојника, у дирљив-м говорима, опростили су се са херојским сјенима г. вогтучковник Митар Поповић и адвокат Гавро Милошевић.

Говор г. Митра Поповића

У својме говору г. Митар Поповић је рекао:

„Скоро ће се завршити 10 мјесеци откако су тамни облаци притиснули наше небо. За све ово вријеме оно лијаше сузе жалоснице за својом децом Црногорцима, које наша небраћа, наши изроди и разбојници са тубјим узелима и плаћеницима, разним превјерама и неверама, које су увијек уништавале српски киваљ, па су дошли и овамо да кољу Црногорце — кољаху и уништаваху без стиди и срама.“

Окупани у братској крви нејединами тихи нељуди, — народних издација дошли смо да оплачемо прве велике и племените жртве нашег племена, али и да се са поштовањем поклонимо њиховим сјенима, јер својом јуначком и мученичком смрћу показаше пут народног спаса и ослобођења.

Зар је ко могао и помислити, да ће се међу Црногорцима наћи изроди, крволочи, нељуди да зверски убијају своју браћу и своје племенике!

На нашу још већу народну несрећу и националну срамоту, они не тражише да побјегу оно што је најгоре, него оно што је најбоље, национално најсвјесније и морално најчистијете.

Ко је год био бранач цркве и племена, бранач породице и нејачи бјеше му идућу последњи час од крволочних банди свратаних у разних штабовима.

Они нас, нашу историју и нашу народну част окањаше и пред цијелим свијетом обрачунаше.

Та зликовици и крволочи потоцима просуче невајну крв црногорску, многе долове у црну завјане, нашу цркву оксирнише, а нашу женску чељад обешчестише.

Оваква неједла, која ми преживљавамо, човјек није могао ни да санја, а камоли да их преживљава и против њих да се бори!

На нашу велику несрећу, ми не бјасмо кадри да им се супроставимо и да их спречијемо. Али доброше правне невинне и племените жртве јаких и честијих синова као што су Драго и Блажо Каличићи.

Драги покојници! Ви као прве жртве падоште да својим животима искустите доста невиних црногорских живота, јер својом мученичком смрћу настадоште вјесници данашњег изродног покрета за ослобођење од тих зверова у људском облику.

Сам ми дубоко желимо ове невинне жртве, али је јуначка кућа Каличића вазна знала и уједна радо подносије велике жртве за добро и спас свога народа, па је ево и овога пута, када наш народ преживљује најтеже дане у својој историји, на првом мјесту у покрету за свој народ.

Нека је част, слава и утрјеха јуначкој кући Каличића, а драгим нам покојницима — мученицима — Драгу и Блажу вјечни покој и трајна успомена међу нама, Амин!

Говор г. Гавра Милошевића

Г. Гавро Милошевић је, у својме говору, између осталог, истакле:

„Црна Гора и Црногорци у својој прошлости имали су много прегнућа и ускрснућа, много падања и народних страдања. Али у свим тим часовима она је била узвишеним идеала, борила се за крст чести и слободу златну. Та легендарна Црна Гора, та Црна Гора војвода и серларја, командира и барјактара, због ријетких врлина, била је описана и узвишена, не само од наших великана, већ и од великана страних народа!“

А данас ови по шумама пљунуше на крст часни, а закопаше слободу златну.

Црногорци у својој борби били су прегоаци. Ударили су, не да пресет да утеку, већ на то да најутију, како М. Јурић пише. Никад је са два побртамко успокони у Црној као Обилић, и никад напути изродно гурку коју са буњом напалају нејужне службенике ил. Радошчује Црногорце.“

Црногорци у борби били су центемени и кавалери, како је доживљавао правим херојима. Срамота је била убити женски човјек. Вама је познат онај случај када су се крвно завањена два наша јуначка нашла у пећини, — један, са скиннутим оружјем, тражећи да пије воде, а други, наилазећи на њега, са врх пећине му рекао: „Ту си, побратиме!“ Овај ја пећине раширио је прси и рекао: „Удри, сад ти је апала прилика!“ Овај са пећине му је одговорио: „Ја не бијем женски људе. Кад булеш под оружјем, чекај ми се!“

А данас их одводе разоружане и на нестоган начин их убијају!

Црна Гора била је познати асил на Балкану. Чак и птине небеске биле су заштитице. Његош каже: „Утекле су к вама да утеку, а нијесу да их побјетне.“

А данас ови на шуме убише познато родољуба Чедо Милића, који је х нама пребјегао да утеку, а не да га погубимо! Још су му рекли да је тубински агент. Ко је тубински агент, ви судите: или Чедо Милић, који је првије 25 година за родољубље осуђен на смрт, а сада од Усташа учињен 200.000, или они из шуме, који су у смртну пресуду непријатеља извршили и примили преко неког Алије 200.000 куна од Усташа?

Црногорце су биле својер породице и зато се говорило и данас говори: „Куња не лежи на земљи него на жени!“ Муј је био бранач жена и дјетета. И по обичајима, а и по писаним законима, губио је војничку част ко би орудије на жену и дјетете поводио!

А данас извјесни број жена је забарјачио и улио змијским отров у народни организам, а њихови јаранци свакодневно напуњају пећине црногорске нејаким дјецом и незаштитеним женама!

Треба да смо свјесни, да је наша држава без услова капитулирала и да

Грозно масакрирање п.пучовника Пламенца

Позната су убиства за најмању споту новца и скупа оштећења, која сопственика упропаште, а злочинцу ништа не користе. Позната су убиства из садистичких побуда, из осјећања задовољства у бољу других, као и убиства из политичких разлога оних, који очито, израито, сметају ширењу идеја оне жртве. Али, бар код нас у Црној Гори нијесу до сада била позната масакрирања из „политичких побуда“, ревање појединих дјелова тијела људима који могу, *кашћад, макар и најмање омеђаши извесан Сизифов посао, као што је била злочиначка комунистичка рабоба.*

Црногорски комунисти убијали су: садистичким мучењем, масакрирањем, ребе куршумима а чеље бацањем нејудних људи у јаме и онах за које су *арештославаји* (наглашавају ову ријеч) да им могу постати притицици. Изазво масакрирање п.пучовника *Ника Пламенца*, као и многих других, то нам јасно доказује!

Другог фебруара, у два сата послје пола ноћи, опколили су његову кућу у Бољевићима (Црница) око тридесет комуниста. Четворица су закуцали на врата. Служавка се плашила да их отвори и пох. Пламенца је устао:

„Ко је?“

„Велиша Лековић!“

„Кад је Велиша отворићу!“

Пох. Пламенца је ратовао са оцем Велише Лековића који је из истог села. Чинио му, као официр и добар човјек, много. Пун осјећања човјечности, одлучио је да пусти у своју кућу његовог сина, једног комуниста. Био је велико изумије коју дебеље наслаге син има. Кад је ратовао за кивку, један од његових отаца је уперен револвером на њега. Лековића није био није није.

„Не треба ти револвера, пусти га.“ Пох. Пламенца. Комунисти су сјели уз огањ. Ватре је било, јер је ту ноћ пох. Пламенца сједио са својим рођацима да на пола ноћи, поштом су му дошли писма, казали

је један из њих да је *Славој Н. Нас* био *Јосан* *Криво* *депутату*, који није према нама нерасположен, јер „ко пошне мудроваћ“ му бране!

Треба да смо свјесни да у овој великој свјетској борби ми нијесмо ни шака соли за Јадранско Море. Сви као један да приступимо једној или другој страни, ни за милиметар не можемо прегретнути. Али оно што су ово изазвали, учинили су једну малу рату епизоду за велику Империју, али велику катастрофу за наш мали и сиромашни народ.

Треба да смо свјесни да се на муши познају јунаци! Данас је јунаштво одржати своју породицу и себе, и то поштити радом сваки на својој њиви, не слушајући ничије пропаганде, јер побједник ће на концу рата одредити права свима народима, па и нама!

Треба да смо свјесни да лежи спас у вјери и у чувању наших традиција и врлина, јер „вјерују вјеру снасти ће те вјер!“ Треба то чувати као што су и чували ова два храбра покојника и да смо ми и ми попут њих кадри да положимо животе за општу ствар! Они гробови свјетле исто као и они са Грховица, Шареног Лаза, Вучег Дола и осталих славних подвита црногорских и дају пут у тамним ноћима да се не аалута за праог народног пута!

У то време збијо се у чврсте народне фаланге против свих оних који неуборисмо каљају прошлост и врлине оног историског стијена и једнодушно кликнумо нашим врлим покојницима, мом школском другу Драгу и рођаку му Блажу: Слава и вјечан помен међу нама!

Тако се захваљали и патриотски народно опростио са својим врлим синовима који су, пројети начелима правог бланаравља и одани националним традицијама, нали за народни спас.

да се спремни и продужили да грију озебле ноге.

„Кула да идем? Ја сам стар и не могу далеко ићи!“

„И ја нијесам млад, рекао је један од њих просиједо кесе, па објам објам главницама. Немој да се што бојиш. Ми смо обични војници и имамо наређење да те по сваку цијену спроведемо у штаб!“

Пох. Пламенца се почео спремати. Имао је на себи спаваћину. Хтјо је да обуче кошуљу. Нијесу чак дали ни да узме вјештакубу зубало! Један од њих да ни што више прикрио своју и својих другова злочиначку подлукиост, придржао му је капут и казаво да појача своју перфидност:

„Нећемо далеко, не требао се више спремати.“

„Комунистичке авети одведе су пох. Пламенца, кроз гледиш ноћ у штабу у Глухоу, а он жалети њих најмање што се мрзав овај нејудни, честити човјек, старао од шездесет пет година. Не хтијући, чак, да му дозволе да не иде толико далеко — у Глухи До, да пође ујутро, када су могли доћи за њега. Бољевиће су држале комунистичке банде и није могао отићи одатле.“

Не итајући своју помрачено савјест, да ли је крив, да га што брже, што раније, приближе страшној смрти, одвели су пох. Пламенца путем пуних камења, прекривеним снјегом и ледом, преко којих се, усред леда, дању, слатице и најмаљи човјек...

Два дана касније, у недељу, комунисти су поново дошли у његову кућу. Одјидели: три војника и цивилна одијела, шињел и чизме. Тражили дојде и сат. Служавка која нејуге мајку пох. Ника, старицу од око шездесет година, казала је да су доглед и сат у Полдорици, где живи његова породица, жена, син и кћер.

Поштити, простодушци, наивни сељаци, назо су тешко осјећали комунистички терор, мислили су, тим прије што су му одјидете одјела, да пох. Пламенца неће бити убијен. Нијесу могли ни помислити, да човјек частан, поштен, храбар и ничим не окаљан, пун осјећања — може бити убијен од оних који упорно понављају да воде борбу за национално ослобођење. Зар може неко зарити у тијело оног оном који носи висока црногорска, бугарска и руска одијела, неко ко се бори за ослобођење!...

Ономе који носи орден Бијелога Орла са мачевима. Одведен је, мислило се, као стучњак, виши официр, у главни штаб. Зато су му и поњијели одијела, тражили доглед и сат.

А тамо, негде на снјегу, у пропалку вине Глухога Дола, већ је био масакриран леш пох. Пламенца. Можда исту ноћ каде је одведен.

Зликовици су му *арешку* *обиле* *руке*, *одјекали* *уши* и *нос*, *ископали* *очи*. То су биле ране из којих је невинна крв отапала снјег, ране због којих је у најтежим, прозим мучама, издахнуо пох. Пламенца. Тако наивнакван, пронађен је његов леш. Постоји безброј очевидаца!

Пох. Пламенца масакриран је само за то што се могло претпоставити да ће кад-тад уздићи свој глас и рећи, да не одобрава безусјешан Сизифов посао, који је за казну што је био разбојник валао у брод камен који се увијек отискао натраг.

И наши комунисти су разбојници, али вјероватно са већим злочиначким инстинктом када су могли сјети дјелове тијела човјеку који се три рата борио за ослобођење наших људара, сада поново поспрских националном крваљу!

И. К. С.

Сељаци, не навајте се у другога! Довани вам има много тежа од прошле. Минулу зиму дочекали сте пуних хамбра жита и с пуним штавала стоке. Како ћете дочекали идућу? Притисаће вас опљачкани вола и крава, и козу и овце. Не опекрете су вас уништили. Довоше опљачали. Због тога, сељаци, навајте да страшни хамбра долави. Спремајте се унапријед!

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Поклон изнемоглим старцима

Приликом прославе Дана Војске, 9 маја Ђ. Е. Губернер пријатно се сјетио старца, који се хране у овдашњој трпези Гувернерства и свакога обдарно поклони дуваном.

Концерт за баке

У понедељак 11 маја у 11 сати прије поздне ученици и ученице овдашње гимназије присуствовали су вокалном и инструменталном концерту пијанисткиње Шиме и сопрана Квартан-Ферсула из Италије, који је организовао овдашњи Национално Друштво „Данте Алигијери“ Ученици су са особитом пажњом слушали уметнице и наградили их заслуженим аплаузом.

Помен школским добротворима.

Управа овдашње гимназије и основне школе у присуству ученика и грађана давале су уторак 12 маја, у цркви на Пипуру свечан помен умрлим члановима добротворима својих школских фондова.

Имајне у распису за полагање приватних испита

Да би се изшло у сусрет становништву а са обзиром на потешкоће у храну, стану и правду, ученици школа који нису у редове полагање приватне испите ако испуњају услове које смо дојели у прошлом броју нашег листа, још и у гимназијама у Нишњих, Беранама и Певљуви, и то ако се тамо буду могли образовати испитни одбори.

Који је ученик из горе именованих места већ подио молбу директору гимназије на Петњу или у Подгорици, нека затражи да му се молба сироведе гимназији свога среза.

Крајњи рок подношења молби са потребним документима је 25 маја т.г.

Вјештачење

10 ов. мј. вјештачо се Марко Р. Велижарић чија је породица погинула приликом бомбардовања града Подгорице са г. Јованком Раичевић коју је уста судбина задесила изгубивши јединца брата г. мајора Душана Раичевића.

Личне вјести

Наредбом Гувернера Црне Горе бр. 277 од 5 маја 1942 године.

1) **Пензионисани сур:** Поповић Ни кола, школски референт В Дирекције, Мартинковић Марко, служатељ В Дирекције, Оровић Иван сватиник VI Дирекције, Радевић Лука, архивски чиновник VI Дирекције, Заичарић Лука, техни. инспектор VII Дирекције, Калачеровић Павле, контролор IX Дирекције, Павлићки Вукашин, инспектор IX Дирекције.

2) **Овдешњих сур из службе:** Вукановић Љубо, служатељ Поштанске штедионице у Подгорици, Вујановић Лука, служатељ-дневничар гимназије на Петњу, Мугоша Андрија, чиновнички приправник VI Дирекције, Поповић Мирко, надничар VII Дирекције, Вукчевић Боžo, званичник-дневничар VII Дирекције, Вукчевић Душан, инжењер Шум. техни. VII Дирекције, Марковић Благо, надничар VII Дирекције, Бољевич Божидар, званичник-дневничар VII Дирекције, Митић Душан, црноручни контролор Центр. Контроле, Томовић Загора, учитељница у Голубовицама, Пејановић Сава, суд. приправник при Окруж. суду у Подгорици, Радојановић Неђељко, потчиновник дневничар IV Дирекције, Шоћбранец Никола, чинов. приправник у пошти — Ријека, Граховач Видић Јулка, званичник-дневничар при болници у Нишњих, Миливој Миливоје, чиновник држ. штампарије, Мрваљевич Јован, званичник-дневничар Техничког одјељка на Петњу. Затим: Рачковић Јован, потпретседник Финансијске страже, Трговић Миладин, финан. стражар, Нишкић Бактијар, путар у Беранамма, Самарџић Сјао, служатељ Среског начелства у Прибоју, Радуловић Ново, економ болнице у Нишњих.

3) **Углашена је оштаква** Масловарићу Вукману, финансијском стражару.

Пред крај школске године

— Апел једног родитеља —

Имали смо прилике да се уверимо како се у нашем граду развијала комунистичка пропаганда и са каквим су се триковицама и прљавим и дугарским комунистима, да би што више наше младе повели за собом и извели на „права пут“, као што су, ево, и сами себе извели. Богу хвала! Каже нам један пријатељ који има сина — ученика овдашње гимназије и синова ученика бивше учитељске школе:

„Мои син и синови били су чланови неколико друштва, т. ј. националистичког, Мугурић комунистички планшени и шипуници, чиме је мрежа била густо оплетена у школама, све су силе употребиле преко ученика, својих симпатизера, да њих дојошу и све ученике националистички бојкотоују и да се са њима не дружејути ниједан „друг“ ученик, ниједна „другарица“ ученица. Поред тога толико су далеко ишли да чак и у једној кући није дозвољено да се са националистима. Дакле, узорак је свему оное био што су комунисти тежили да компротитују баке који исповијешу и националистичка начела. Комунисти су и на овај начин извршили своје циљеве и друге погрдни циљеве. На свакако начин „други“ су се служили код ученика средњих школа, и синови лакој пропаганди прикључили су се. Зар ради ових шипуника комунистичке релогне, само да их не брукају иззивајући их шипуницима и издјацима.“

Ове школске године, у почетку рада у гимназији, имали смо прилике да чујемо пропаганду међу ученицима да се иде у школу, која се, до наредних партизана, мора бојкотовати. Али неки сјајесни ученици нису нашли за потребно да послушају ученике комунисте, јер су видели гате их и „другови“ ученици. Ученици који похађају школу обичајно стављају своје ставове: „Зашто да бојкотирамо школу и професоре, када за то немамо никаквог разлога, кад су предмети наши, а наставници наши? Зар ради ових шипуника, које су напустиле школу и које обавишу школско васпитање, да изгубимо годину живота? Не, ми то нијесмо хтели дозволити, нити да се није.“

Послије уласка ових ученика у школу, наставе је међу њима још олашанија пропаганда од стране комуниста, због чега су неки били „другови“ и „другарице“ напустили школу. Неки „други“ који су напустили школу, покушали су да бојкотирају ученике (вјештинских разреда) који редовно похађају школу, називајући их шипуницима.

Свакој од нас баће је још пријатно да гледају како се развијају партизански гледају како напредује доула, Зали су да бојкотирају школу и да своје другове изваљују најгротавнијим именима а и неку се нећу да дођу да се видије и неће да се видије међу њима. Неће да се видије међу њима што су раније били сјајесни и да се неће да се видије међу њима „другови“, који су без никакве нужде напустили школу, не дозвољено брзати гледају, већ да се узгуге ван блока код партизана, који ће им тамо, вероватно, признати годину. Од оваквог постојања требало би да се изузму све сабојне и свакога врло суздржане олашанија који су материјалне прилике омогућиле редовно похађање школе. Болесне све знамо, наведено настати да видимо како се развија њекаква уверљива, да се видије то тако знамо и сиромашне. На њима видјети коме се излазу уверљива о сиромашној стању. Ако су вољели да задрже своје симпатије код њих, који је њихове највеће пријатеље, наставници и наредници не искрено прихватити и свратиће овај апел.“

Сјетимо се у свакој прилици оних који изложнице своје живе у борбу за спас нације остављајући незбринуте породице.

Новац који дате као прилог Националном покрету олашшаће им бар ту бригу.

Ми скуљамо новац за браћу а не за крвнике.

Принос посмртних остатака Грађанима није су комунистима популаран у Главној за свирани начину

Дана 6 маја ове године из Ставара су поднели жалбу комисији за прегледање извршене пренос посмртних остатака Бајка М. Доњијевића, Луке А. Петровића, Миле С. Петровића, Буре В. Поповића и Фозе Ј. Поповића. Садржај је обавезан у маја ове године у Грађанима на љуботину.

У сјеник мјестима кроз која је сировад прошао, мјесто је у великом броју излето у сусрет да овај одјак за г. Радун Радојановић, Вукчевић и Тодор Стрелић и својим мјестима одради су овом љуботину.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Пронаводња купуса

Гаји се не само по баштама, него и на пољима. Купус тражи много влаге, према томе добро успијева у јакој иловачи која је дубоко обрађена. У лакој, сушој земљи и у сувиним годинама слабо роди. У непрерађеној земљи, макар још тако гнојеној, изради доведне велике, али шупље главе, са тврди неукусним лишћем. Тврде главе са нежним лишћем изради купус само на јаку љуботину и прерабеној вртној земљи. У башти гаје се првенствено ране сорте, а на њивама касне. Vegetационо доба код раних сората износи до 100 дана, код касних 120 до 140 дана.

Тражи јако гнојење стајским гнојем. Залијевање осокмо убрава много пораста и развитака глава.

Рани купус је за овдашње крајеве подеснији, јер му толико не шкоди летњски суша. За узој садница сије се рани купус у марту, а пресајива у априлу; касни се сије у априлу, а пресајива у мају и почетком јуна. Касни купус расте најбоље за вријеме хладних јесењих дана.

Расајива се после кише, односно крајем октобра, у удаљености од саднице ране сорте. Рано сорте саде се у размаку 35 до 40 см. садница од саднице, а касне у размаку 50 до 60 см. Ако није земља код расајива добро влажна, треба саднику одмах, чим се посади, залити, а најзад и сву земљу поспаркати.

Купус треба добро и обилно његовати. Брво послје расајивања треба га окопати, прашење чеђе поновити, а касније пригнурити. Рани купус треба да се залијевају, јер он изради тврде главе у најтоплијој летњој топлоти.

Гришак се сјетија у јуну по баштама, а раније код пољних усјева. За њега се узима дилчан. Садржи прилично бјелих севине (18.2 до 27.2%, просјечно 22.7%), много угљених хидрата (45.3 до 61.1%, просјечно 53.2%), претежно белог цвета, оно, равном месу. После тога врло је корисно пролетно и летњо вариво.

Глава се вјештачење у јуну и септембру код се пољних усјева као боравак, грнашак за љуботине и сричкави грнашак са набраним зрњем. Од потоњих врста припрема се од грнашак само зрњем за јело. Према висини пораста имамо три врсте и високи грнашак. Највише врста достиже висину од 20 см, а високе врсте преко једног метра до метар и по. Високом грнашу треба стављати гране, да се може својим витицама хватати за њ. Без те опорје полегао би и врло слабо родио.

За студен неосјетљив је. Може се сјетија у прољеће врло рано, па до почетка лета по више пута. Касније у лето сијан не успијева добро, јер му љетна врштина не прија. Иначе тражи доста сунца и ваздуха. Прегусто посајан и у сјени слабо успијева. Vegetационо доба му је просјечно 120 дана, а има и врло раних сората. Не подноси се, између сјетве на истом мјесту треба да буде размак од 3 до 4 год.

Успијева добро у иловнатој прескуци, иловачи, нарочито ако земља садржи неколико % креча. Потребан му је према јузу отворен, сунчан простор. Грнашак се сакупља зрелом. У плодуређу долази као треба пољима послеје љуботине земље стајским гнојем. За гнојење дрвеним пепелом врло је захвалан. Пепелом се гноји пар седмица прије сјетве.

Сије се у редове. На метр широку вртну леју долазе ниског грнашка 3, високог 2 реда. У реду се у дљбини 6 до 10 см. посади 2 до 3 зрна 6 см. дубоко. Послеје сјетве ред мало пригавити. Кад истрјепа трећи лист, треба га окопати, нато пригнурити и ставити му гране. Ниски грнашак, који остале без опорје, мора се послеје окопати одмак присути земљом, да не би полегао.

За производњу сјемена остави се неколико најљепших биљака, да савру.

Ивож Н. В.

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Задатак 34

Il nostro vicino ha sette figli, quattro maschi e tre femmine. Una lira vale venti soldi, un soldo vale cinque centesimi, dunque una lira vale cento centesimi. Questo cappello di paglia costa 20 lire. Questa povera ragazza ha sette anni; ha perduto sua madre tre anni fa. 3 volte 10 fa 30. La nostra sorellina è ammata da un mese; il medico viene due volte la settimana da noi. Goethe è morto a Weimar nel milloicentocentotantadue in età di ottantadue anni. La città di Milano ha più di un milione di abitanti. Quanto hai speso per il tuo nuovo vestito? Seicento lire. Quanto costa questo fucile da caccia? Quanto operajo ha lavorato tutta la settimana; ha guadagnato 400 lire per sei giornate. Dante e Petrarca sono poeti d. il trecento; Michelangelo e Raffaello sono pittori del cinquecento.

Задатак 35

Имам свега 25 лара и 60 пара (centesimi). Колико стана пут од Београда до Рица? Око Данте хикаде лара. Када се је родио Данте и где? Данте се родио у Флоренцији године 1265. Када се је родио Манзони? Године 1813. Колико вам је година? Мени је 27 година. Година има дванаест месеци или 32 седмице. Седмица има 7 дана. У Риму има 250 цркава. Италија има око 43 милиона становника. Колико сте пута били у Риму? Био сам већ (già) три пута.

Редни бројеви — Numeri ordinali

Редни се бројеви граде већином од простих бројева додајући наставке есимо за мушки а есима за женски род.

Il primo, la prima — први, прва, првс; il secondo, la seconda — други, друга, друго; il terzo — 3; il quarto — 4; il quinto — 5; il sesto — 6; il settimo — 7; l'ottavo — 8; il nono — 9; il decimo — 10; l'undicesimo — 11; il dodicesimo — 12; il tredicesimo или il decimotercio — 13; il quattordicesimo или il decimoquarto — 14; il quindicesimo или il decimocinco — 15; il sedicesimo или il decimosesso — 16; il diciassettesimo или il decimosettimo — 17; il diciottesimo или il diciottavo — 18; il diciannovesimo или il decimonovesimo — 19; il ventesimo — 20; il venticentesimo или il ventesimo primo — 21; il trentesimo — 30; il quarantesimo — 40; il cinquantesimo — 50; il sessantesimo — 60; il settantesimo — 70; l'ottantesimo — 80; il novantesimo — 90; il centesimo — 100; il cento decimo — 110; il millesimo — 1000; il terzultimo — трећи с краја; il penultimo — претпоследњи; l'ultimo — последњи.

Имена месеца

Gennaio — јануар; febbraio — фебруар; marzo — март; aprile — април; maggio — мај; giugno — јун; luglio — јул; agosto — август; settembre — септембар; ottobre — октобар; novembre — новембар; dicembre — децембар. И. Н. Б. месец јануар итд., каже се: il mese di gennaio etc.; првог јула итд., il primo (di) luglio.

Имена недељних дана

Domenica — недеља; lunedì — понедељак; martedì — уторак; mercoledì — сриједа; giovedì — четвртак; venerdì — петак; sabato — субота.

Тргови и остали привредници

Јесте ли се одавали алену Националног покрета и дали новчани прилог онако и онолико, како и колико се то од Вас очекује?

Дајући новчани прилог за Национални покрет извршујемо само један дон дужности.

ТРАНИ СЕ ДАКТИЛОГРАФИЈА

Уредништво „Гласа Црногорца“ потребна је једна перфектна дактилографска. З-интересоване особе треба да се обрете лично Уредништву.

9 MAJ — DAN VOJISKE И ЦАРСТВА прослављен је и на Цетињу

Овај дан посебнен је у спомену на присаједињење Еталоије Италији, кад су младе Дучево војне генерације духом и оружјем навојевале Риму, послије 15 вјекова, његово Царство.

Цетиње је овог дана основано ведро и оквиено заставама Италијанским и Црногорским. На лијевој страни Трга Краља Николе била је подигнута зграда трајна за италијанске и црногорске представнике власти и гледне личности. Сви родови оружја са заставама већ су били заузели своја мјеста, као и многобројно грађанство. Све је било спремно за долазак Гувернера. Његову маршанту појаву огласила је труба, а војска и сви присутни одали му дужну почаст.

Пошто је Гувернер прегледао строј и забавио се поздравно са присутнима на трибини заузео је своје мјесто. Свечаност је почела службом бојном послије које је војни свештеник от. Е. Акроси одржао пригодан говор у славу Војске и Царства, позивајући војнике да уструјају до коначне побједе за Бога и Отаџбину. Затим је отуђљено благодарчење за Н. В. Краља и Цара, послије чега је одата почаст поједносним пуковским заставама које су прозиле поред свечане трибине.

Н. Е. Гувернер лично је уз јавно изношење заслуга предавао одликованим официрима, подофицирама и војницима одличај, прикривши их свачије на прса и честитајући им. Одликовани су генерали Марет, претседник Војног суда, Педроцци, Командант Дивизије „Таро“, и Кињини, правобранилац Војног суда; п. пуковник Паћо; капетани: Сираула и Бонера; поручници: Кавалано, Поко и Цанини; потпоручник Капорале и већи број подофицира и војника.

Обнова рада бив. Југословенских банака

У вези са наредбом бр. 275 Гувернерства за Црну Гору, дана 20 маја све банке на овом подручју започеле поновно пословање.

Ова наредба омогућује појединце да регулишу кредитно стање код банака и да дођу до својих уложака које ће банке делимично исплатити.

Задатак банкарских установа био је узамини кредит, неопходно потребит нарочито у трговини и пословању уопште. Ова наредба повраћа тај задатак свим банкама, пружајући у исто вријеме појединцу да обнови своје послове, у колико то дозвољава опште ратно стање.

Црна Гора више по иједна друга земља мора да из темела обнови свој привредно-трговачки живот, да га усаврши, пошто је био врло скромних размјера. К томе ће обнова банковне дјелатности, много допринијети тим више пак што Инвесткрат има за дужност да покрене снагу дјелатност у земљи: она питања што су остала створена и која се могу покренути у вези са повољном оријентацијом земље и њеним потребама; које су без сваке сумње веома велике.

Пажња

Трговцима у Црној Гори

Добавка већу партију
КОСА и италијан. **БРУСЕВА**
 најбољег квалитета за све црногорске куће.

Косе су форма икцијана, кованице и биелице, у сави величинама

Ове косе су првкласне израде и челика — предратног материјала

Ове косе су свијеж пољати и од најкада се троше у Црној Гори

Замитерковани трговци нека се обраде за цијену и устоје на доњу амерсу.

ТОРБЕ М. БИВЕРКЕ
 трициј
 ИКЦИЈИ

-6-

Посљедње вијести са разних бојишта

Атланска подморна борба

12 овог мјесеца објављене су занимљиве потанкости у вези са овим питањем. Ради се, наиме, о једној осовинској подморници, која је опазила један америкашки Дирижабл, који је летио врло високо и под јаким ватном допази у потјери за подморницама, које харају обалама америчког континента. Подморница се закончила и није била уопште опажена. Али дочим је та опасност нестала подморница је опазила у свом дјелокрују један брод цистерна од 10.000 тона који је врло брзо елиминирала са морске површине.

У Северном Атлантiku нападе су немачке подморнице 13 маја 1 коној који је пловио према Енглеској, те су потопиле, послије вишедневних ограничених напада, 9 бродова од укупно 31.000 тона. Још један брод је торњедован и оштећен. Друга skupина подморница потопила је у америкашким водама 12 трговачких бродова од укупно 82.000 тона и 1 попутни брод. На тај начин је непријатељско бродовље у року од неколико дана изгубило још 21 брод од укупно 113.000 тона.

У вези са Атланском борбом која се води са ласкавим и позитивним успјехом осовинских подморница, берлинска штампа истиче да од почетка рата потопљено на том сектору преко 3.100.000 тона бродовља за превоз петролеја, бензина и другог горива. Ако се томе броју придода и тонама другог бродовља, јасно искрива неоспорна премиса. Осовинских јединица и безбројне несаљиве потешкоће којима се боре демократске морнарице да донекле допуне, фосфорисаним бомбама, које се дају у дан и ноћ, те се једне доводица ратних и трговачких јединица. Али се не зна ни под којим условима грађанска судбина броја тријне године, а ундустријалама постројама радилца и њихову већину и материјалне штете да би се успјешно извршило тек у нештој мјери.

То је предност Сила Осовине, коју демократска заједница не може претети на никакав начин.

Поморска битка у Коралском мору ЗАВРШЕНА ЈЕ

Главни стан Јапанаких оружјаних снага дао је у уторак закључени извјештај о поморској битци у Коралском мору који потврђује прије објављене вијести, имплементирајући их са осталим губитцима што су англоамеричке флоте претрпјеле.

Извјештај гласи: „Неоспорно је утврђено да су потопљене три америкашке велике ратне јединице и једна британска, док су друге три енглеске ратне јединице тежио оштећене. Осим тога потопљен је један цистерна брод од 20.000 тона. Америкашки бродови који су потопљени без икакве сумње, су следећи: Носач авиона „Саратога“ — други носач авиона класе Јорџист и један војни брод тила Калифорнија. Једна енглеска потопљена крстарица није идентификована. Тежио су оштећени: један бојни брод тила Уолсинг, једна крстарица тила Камера и још једна крстарица, која такође није могла бити идентификована.

Број непријатељских авиона — наставља извјештај — оборених и уништених за пријемне поморске битке износи 98, а Јапанаких губитци се ограничују на један брод цистерну претворен у носач авиона и 41 авион.“

У поморским круговима свјетске штампе даје се нарочита важност овој поморској битци, у којој су англоамериканци изгубили своје најбоље бродове и у којој су Јапанаци доказали своју познату спрему, јер су увијек до сада успјели да потпуно очувају своју ратну морнарицу, која подиче снажну улеху постаје моћнија, јача и опсијна, пошто се непријатељске флоте

умањују и по броју и по моралној вриједности, у коју су и сопствени поморски кругови изгубили свако озбиљно вјерјење.

Тежио ће послјобе ове деветице поново показати кљуи англоамеричка флота на водама далеког океана. Али ће се зато Јапанаци, по њиховом обичају потражити да остваре све оно што имају у свом поморском програму на рачу три гордих јединица, које су досади прикосиле свим свјетским морима.

Напади на Енглеску

За вријеме немачких напада на разне британске луке бомбардовање су индустријалне зоне и постројења дуж обале.

У ширини холандске обале дошло је током 12 маја до више борби између немачких снага и лаких британских поморских јединица. Том пригодом оштећена су теже два британска торпедилера. Тежио је нападнућа лука Фолкленд, а крај острва Тарер оштећен је један трговачки брод средње тонаже.

РАТНА СИТУАЦИЈА

Сазнаје се са бирманског фронта да су Јапанаке снаге започеле покрете укљештавања који иду за тим да се кинеско-бирманска граница отјесне од Северног, осигуравајући себи све стратегијске положаје. Тај задатак врши источно крило, док је западно крило иду на именованом западњем стратегичком тачкама Хунданг. Према вијестима из Кантон, пребацио се је генерал Александер, главнокомандујући британских снага у Бирију, у Индију. 40.000 америкашких чинч кинеске воје вајворгене у кинеској провинцији Охеј, у једном троугаоном простору који је ограничен трима ријекама. Две Јапанаке јединице напредују према југу, да би задале посљедњи ударац непријатељском континенталном покретима у централном Сједињеним Државама.

Остаци Александерових армија „на своје мјесто“ у Индији.

Свакојакост материјал који су англоамериканци напустили приликом свог наглог бјеганца на Бирије достижне огромне бројке и састоји се од великих складишта оружја и муниције као и десет хиљада врећа руже и других намирница.

Али главна акција која послјобе поморског пораза у Коралском мору доминира интернационалним круговима у свјетској, јесте успјела немачка обавица на Керчком сектору, која означава спрему и снагу Фирерових јединица и њихову целочин дољу да чим прије и што боље потуче своје плански смишљене успјехе. И ако је одбрана била припремљена врло пажљиво и јако, јер се разлио у другом прутејеном каналу, са бетонским многобројним конструкцијама, у мириналним пољима и о бољикавој жици, итак су то њемачки пионири освојили нарочитим системом крз пар димних, инитивних, омогућивши продорним средствима да нападну бољшевичке позиције и да натјерују у бјег оно што није остало на терену или у ропшту. Овај прир успјех имаће јакоју реперкусију и на друге операције тога фронта, а нарочито на пропаганду осовини непријатељских земаља, које су имале и првачне муке ову последњих дана, да умање и ублаже размјер поморског пораза у Коралскоме Мору.

ОГЛАС

Своју законицу жену Милеву рбуну Ракивић из Подгорице, која је одбегла од мене, оставивши ме са четворогодишним сином, позивам да се у року од 2 дана врати на пројуджене и брачног живота. У противном исту ће пријати за своју жену и за мене двојице не оствариваи.
Иван С. Павлов
 пензионер из Подгорице

ОДЈЕЛИ И КОМЕНТАРИ

Када енглеска пропаганда изговори сјајне успјехе на свим морима и на свим континентима, може се бити потпуно сигурно у то, да је неки нови пораз и олет поновно ружичасте надије на крају крајев.

И знасти, током ове недеље показало се удељ врло нерасположене према непријатељима Осовине, те су свуда забјављене акције, које су за њих боље јасно невољне.

Неуспјеси на либичком фронту, све јача и разорнија бомбардовања Малте, те најзад моћна немачко-румска обавица на Керчком полуострву са резултатима који већ показују велику активу нападача.

Јапанаке трупе, које су продрле дубоко у кинески територију, настављају своје побједоносно напредовање, док су друге војне колоне на више тачака стигле до границе Италије, вакош што су учврстале окупујући важне поморске базе Алџира, Поморска битка у Коралском Мору заједно са војним тешким поразом Англо Американца.

Судећи према посљедњим вјестима изгледа да је порез да носач авиона и оклопне тенке тип „Битлер“ које је потопила Јапанака морнарица, такође; и тежио оштећена бојни брод енглеске флоте „Ворсинг“ некако потопљен.

Из истог мјесеца у Средоземног Мора је једна ескадрила од стране ваздушних торпедилера Осовине и издесеткована. Дуж атлантиске обале у Мексичком заливу завршио је још 21 трговачки брод на морској дну, благодарној дјелатности немачких подморница.

Напад на Малага, који је Енглеска 3 мјесеца бржљиво припремала, имао је за посљедњу каутикулацију кале француске поразе, који је морала да попусти пред налетом великих британских снага под заштитом 23 ратна брод.

Занимљиво је напоменути да се француска поразе састојала од савета неколико баталјона стрелца. Француски војници претрпјели велики успјех, припремајући напад на Мартиник, сигурно у то да ће моћи извојевати побједу наву ову акцију. Француски војсковођа у Диего Суарезу на Малагагасару.

Француске поморске и копнене снаге распоређене на Мартинику су бржљиво извао јаче од оних које су се налазиле на Малагагасару; тежио је нештог да се одупре побједоносним акцијама Јапанаких поморских снага на још постојећу Паширџијо Рата.

Сада је француска застава у стању да пројиди пријатељске ојешке свих бишах свезаница. Хоће ли коначно вишица влада обаврности или и пробувати се из своје дуге обаврности?

Черчил је завршио један свој скорашњи говор ипједнајући поздрав енглеском народу и желећи му добру срећу, која је — по његово мишљењу заслужна.

Суритоно свом обичају изражава се енглески министар овога пута доста оптимистички, пројичући сигурне успјехе у Русији, и пријетије гласни разоренима од стране британског вазуловства и моћна вазуловства, који се нештог да се према душном стању у којему се у дотичном тренутку налази енглески народ.

У рату се не побјеђују пријацима. Дотађаји који савршеним побједом изгубили су своје осовине да се раздвоје или да се калу због своје варољивости.

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС ДУЖИНА 218 М. РАДНО 181 КИЛОЦИКЛА
 Приносак Раднофонијска станица преносе свакодневно следећим програмима:
 Од 12,30 до 13 часова: Музички програм;
 Од 13 до 13,15 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 13,15 до 13,30 часова: Новинарски програм;
 Од 13,30 до 13,45 часова: Музички програм;
 Од 13,45 до 14,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 14,00 до 14,15 часова: Музички програм;
 Од 14,15 до 14,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 14,30 до 14,45 часова: Музички програм;
 Од 14,45 до 15,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 15,00 до 15,15 часова: Музички програм;
 Од 15,15 до 15,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 15,30 до 15,45 часова: Музички програм;
 Од 15,45 до 16,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 16,00 до 16,15 часова: Музички програм;
 Од 16,15 до 16,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 16,30 до 16,45 часова: Музички програм;
 Од 16,45 до 17,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 17,00 до 17,15 часова: Музички програм;
 Од 17,15 до 17,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 17,30 до 17,45 часова: Музички програм;
 Од 17,45 до 18,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 18,00 до 18,15 часова: Музички програм;
 Од 18,15 до 18,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 18,30 до 18,45 часова: Музички програм;
 Од 18,45 до 19,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 19,00 до 19,15 часова: Музички програм;
 Од 19,15 до 19,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 19,30 до 19,45 часова: Музички програм;
 Од 19,45 до 20,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 20,00 до 20,15 часова: Музички програм;
 Од 20,15 до 20,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 20,30 до 20,45 часова: Музички програм;
 Од 20,45 до 21,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 21,00 до 21,15 часова: Музички програм;
 Од 21,15 до 21,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 21,30 до 21,45 часова: Музички програм;
 Од 21,45 до 22,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 22,00 до 22,15 часова: Музички програм;
 Од 22,15 до 22,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 22,30 до 22,45 часова: Музички програм;
 Од 22,45 до 23,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 23,00 до 23,15 часова: Музички програм;
 Од 23,15 до 23,30 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;
 Од 23,30 до 23,45 часова: Музички програм;
 Од 23,45 до 24,00 часова: Знак тачнога времена и стандардизација времена;